HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

א) **שלשן שלמוד נומר שחדש השביעי.** דהא כתב לן בכמה מקומות דיום הכפורים בחדש השביעי הוא וכאן יום"כ כתיב: **והעברת.** פשוטה משמע העברת קול בחצוצרות: **ביום"כ העבירו.** הרי העברה תחילה וסוף ותרועה כתיבא בינתים: **ומנין שלא של שלש שלש.** מנין להתך פשוטה לפניה ולאחריה ותרועה בתחלת עבדינן תלתא זימני לתלתין תקיעות ותלתין ותרועות ותלתין ותלתין ותשעין תקיעות: **פ"ל.** תרועה תלתא זימני לכל אחת פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה: **ומנין ליתן אף אחמור של זה כזה כו'.** לפי שאלו תרועות הללו לא נאמרו במקום אחד שהרי בחדש נאמרו ברחש השנה ואחת ביובל ומנין ליתן החמורה ביובל בר"ה שיהו כאן וכאן שלש: **שביעי שביעי לג"ש.** נאמר בר"ה בחדש השביעי ונאמר ביובל והעברת שופר תרועה בחדש השביעי: **ואמ"ג מעיקרא לייתי בהיקישא.** נלמוד זה מזה מניין שבשופר ופשוטה לפניה ולאחריה גמר ר"ש מיובל בהיקישא לומר שיהו כל תרועות של חדש השביעי שיהו שוות: **ולסוף גמר בג"ש.** ליתן החמור של זה כזה הא נמי מיתי בהיקישא לומר כדכתיבן שיהו שתים בר"ה ואחת ביובל מין תרועות של חדש השביעי שוות: **פ"ק אי נאו ג"ש.** אי לא נאמרה ג"ש זו למשה מסיני לדוכה הייתי מדיין הכל בהיקישא כלומר מעצמו: **והאי סנא מייתי לה ממדבר.** שהרי פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה: **תקיעה בפני עצמה כו'.** הלא תימא חדש היה והכי קאמר היו תוקעין תרועה אחת ותקיעה אחת ומחריה הדיוו תרועה: **לא אימא סלא.** אחת היא והכי קאמר היו תוקעין תרועה: **כשהוא תומר שפקעו ולא תריעו.** מכלל דבשעות תתקעו ותריעו קאמר ותרועה לא קרי לה תקיעה הכי על כרחך תקיעה בפני עצמה כו':

שאין ת"ל בחדש השביעי ומה ת"ל בחדש השביעי שיהו כל תרועות החדש השביעי זה כזה ומנין לשלש של שלש שלש ת"ל [1]והעברת שופר תרועה [2]שבתון זכרון תרועה [3]יום תרועה יהיה לכם ומנין ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה ת"ל שביעי שביעי לגזירה שוה הא כיצד שלש שהן תשע שיעור תקיעה בתרועה שיעור תרועה כשלשה שברים האי תנא מעיקרא מייתי לה בהיקישא והשתא מייתי לה בגזירה שוה הכי קאמר [ו]אי לאו גזירה שוה הוה מייתינא לה בהיקישא השתא דאתיא גזירה שוה היקישא לא צריך והאי תנא מייתי לה בג"ש ממדבר דתניא [4]ותקעתם תרועה תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה אתה אומר [5]תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה או אינו אלא תקיעה ותרועה אחת היא כשהוא אומר [5]ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו הוי אומר תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה ומנין שפשוטה לפניה ת"ל ותקעתם תרועה ומנין שפשוטה לאחריה ת"ל תרועה יתקעו ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר אינו צריך הרי הוא אומר [6]ותקעתם תרועה שנית שאין ת"ל שנית ומה ת"ל שנית זה בנה אב שכל מקום שנאמר תרועה תהא תקיעה שניה לה אין לי אלא במדבר בר"ה מנין ת"ל תרועה לגזירה שוה ושלש תרועות נאמרו בר"ה שבתון זכרון תרועה יום תרועה והעברת שופר תרועה ושתי תקיעות לכל אחת ואחת מצינו למדין שלש תרועות ושש תקיעות נאמרו בר"ה שתים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה והעברת שופר תרועה מדברי תורה יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן אחת מד"ת ושתים מדברי סופרים והעברת שופר תרועה מד"ת שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא מיבעי ליה [א](ביום) הכפורים אי ואידך ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה מביום הכפורים אי לפשוטה לפניה ופשוטה לאחריה והעברת תעבירו לא משמע להו אלא מאי דרשי בהו והעברת כדרב מתנא דאמר [ז]רב מתנא והעברת דרך העברתו תעבירו דקאמר רחמנא נעבריה ביד ואידך דרב מתנא מדשני [ח] בדיבוריה תעבירו ביד לא מצית אמרת דגמר עברה עברה ממשה כתיב הכא והעברת שופר תרועה וכתיב התם [7]ויצו משה ויעבירו קול במחנה מה להלן בקול אף כאן בקול ולהאי תנא דמייתי לה ממדבר אי מה להלן חצוצרות אף כאן חצוצרות ת"ל [8]תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו [ט]אי זהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה וקאמר רחמנא שופר [י]אתקין רבי אבהו בקסרי תקיעה שלשה שברים תרועה תקיעה מה נפשך אי ילולי ליל לעביד תקיעה תרועה ותקיעה ואי גנוחי גנח לעביד תקיעה שלשה שברים ותקיעה מספקא ליה אי גנוחי גנח אי ילולי יליל מתקיף לה רב עווירא ודלמא ילולי הוה וקא מפסיק שלשה שברים בין תרועה לתקיעה דהדר עביד תקיעה תרועה ותקיעה מתקיף לה רבינא ודלמא גנוחי הוה וקא מפסקא תרועה בין שברים לתקיעה דהדר עביד תש"ת אלא רבי אבהו מאי אתקין אי גנוחי גנח הא עבדיה אי ילולי יליל הא עבדיה מספקא ליה דלמא גנח ויליל אי הכי ליעבד נמי איפכא תקיעה תרועה שלשה שברים ותקיעה דלמא יליל וגנח סתמא דמילתא כי מתרע באיניש מילתא ברישא גנח והדר יליל: תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים: אמר רבי יוחנן שמע

נעבריה ביד. פירוש שימחזנו בידו ויתקע ולא שיניחנו על גבי סוס דבר ויתקע ופירוש הקונטרס עיקר:

מתשע

ב) [ג"מ סמ. סנהדרין מג.], **ג)** [סוכה נג.], **ג)** [ל"ל מכיוסן], **ד)** [לעיל מז:], **ה)** [לעיל ח. וש"נ], **ו)** [מכלן שייך עוד לעמ' נג:], **ו)** [ע"כ שייך לסמ], **ח)** נסיפ"ק ונוסף: ולאחריה.

תורה אור השלם

1. וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם:
ויקרא כה ט

2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ:
ויקרא כג כד

3. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם:
במדבר כט א

4. וּתְקַעְתֶּם חֲצֹצְרֹת בַּמִּנְחֹת וְנָסְכֵי שַׂמְּחֹתֵיכֶם וְעַל רָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וְתָקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
במדבר י י

5. וּבְהַקְהֵיל אֶת הַקָּהָל תִּתְקָעוּ וְלֹא תָרִיעוּ:
במדבר י ז

6. וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים קֵדְמָה:
במדבר י ה

7. וְיָצוּ מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמַחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אֶל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלֶאכֶת לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא:
שמות לו ו

8. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ:
תהלים פא ד

מוסף רש"י

או אינו אלא תקיעה ותרועה אחת היא. מעתה אחת כן ואחת שבע לכו (סוכה נג:). **ת"ל תרועה יתקעו.** ללומר אחת מתרועה יתקעו (שם). **דרך העברתו.** כלרך שמעיל מעבירו ברגלו בכסה מחיים (לעיל כז:). **שהחדש מתכסה בו.** לרמוזים, כגון אחרים לגבי מערב ועורבים לגבי מזרח, לפי שקטנה היא אמון למידומה (לעיל ח:) שהלבנה מיום נראית בעולה לכל העולם לכתיב חדש בכסה (סנהדרין יא:) שהלבנה מתכסה בו שהיום נראית לכל אדם אלא אחרים ליומי מזרח וערבית ליומי מערב, כלומר (לעיל כ:) עבריה ותרגע שעות מתכסה סיהלא (ביצה טז:). **הוי אומר זה ר"ה.** שאנו בראש חדש, אבל שאר חגים בחמשה עשר בו הלבנה במילואה שהיום כולה מאיר (שם). דלמי שאר יו"ט כבר נתמלאה הלבנה במילואה וגרועים לכל מקום (ביצה שם). בכסה ליום חגנו, שחדש קמ', תקעו בחדש בחדש הלבנה שופר כשהוא מתכסה ביום חגנו (שם).

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומיבע ליכי מתניתין מדשני קרא בדיבוריה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ה"ק אי לאו גזירה שוה כו' כלומר מעצמו. עיין מוסה דף נ"ג ע"ש רש"י ד"ה נ"ק מקשין ונ"ש:

לעזי רש"י

קומפליינ"א [קומפליינ"ן]. קולות עצובים. ריצירי"ר. לילל (צלילים קצרים).

רבינו חננאל

ולא נתברר הדבר כדברי אחד מהן, והיו כל ישראל בולן עושין זה וזה, דבריר להו דתרוויהו תרועה היא. ונהגו העם לעשות תשר"ת תר"ת תש"ת שלש פעמים. ובא ר' אבהו ומצא עיירות תוקעין תש"ת ואחרים [היו תוקעין תר"ת], ואע"פ שגם שלשה שברים תרועה היא. ואחרים היו תוקעין תשר"ת. ודומה שמשום ספק עשו כך, שהיו אומרים אם התשר"ת הוא האמת, הרי הפסיק בין התשר"ת השני, התר"ת והתש"ת. ותיקן שיהו עושין תשר"ת תשר"ת תשר"ת, וכן תר"ת תר"ת תר"ת, וכן תש"ת תש"ת תש"ת. ואמר איזה מהן ודאי עשינוהו בלי הפסקה ביניהן ואע"פ שכולם תרועה הם, השלים ביניהם שיהו הכל נוהגין מנהג אחד ולא תיראה חלוקה, ואמר להן מכל מקום נמצאו תקיעות זו אחר זו בלי הפסק בינתיים. ולפיכך נהגו הכל כמנהג הזה לתקוע מיושב כמו שתיקן ר' אבהו, ועליהן מברך התוקע ברכת התקיעה. ואע"פ שאינו על סדר הברכות, וצבור צריכין לתקוע על סדר הברכות, מיהו ברכות אינן מעכבות אותן התקיעות. ומפני שכבר יצאו הציבור ידי חובתה, לפיכך נהגו לתקוע במלכיות תשר"ת, בזכרונות תר"ת ובשופרות תש"ת, להודיע שהכל אחד הן, והכל יצאו ידי חובתה ולא נשאר בדבר ספק. והא דאמר ר' יוחנן שמע

נז א טוס"ע ס"ח סי' מקפח סעיף ג:
נח ב מיי' פ"ג מהל' שופר הל' ג טוס"ע ס"ח סי' תקפ סעיף ב: